

19
ROČNÍK 15

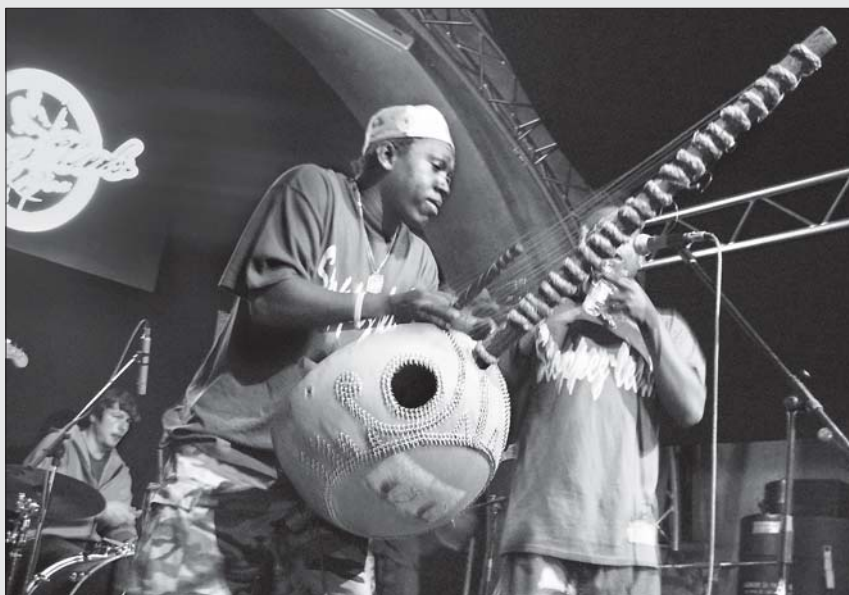
24. března 2006

V ČÍSLE:

Kolegium rektora UP rozhodlo o novém týmu pro organizaci festivalu AFO 2007
• Na aktuální téma: zveřejnění kvalifikačních prací – různé úhly pohledu • Univerzitní pracoviště informují

V neděli 19. března byly v olomouckém Jazz Tibet Clubu zahájeny Dny francouzské kultury 2006, a to koncertem senegalské skupiny „Awadi“. Letošní olomoucké „rendez-vous“ ještě před koncertem odstartoval prof. L. Dvořák, rektor UP, která je již tradičně jedním z hlavních organizátorů Francouzských dnů. (Více informací níže.)

-red-, foto -tj- ▶

Prezident republiky pozval do Lán rektory vysokých škol

■ Diskusi o aktuálních problémech vysokoškolského vzdělávání bylo věnováno setkání prezidenta republiky V. Klause s rektory vysokých škol, které se uskutečnilo 13. 3. na zámku v Lánech. *Hovořilo se zejména o kvalitě vysokých škol a o možnostech*

jejího stanovení, o souvislostech úrovně vzdělávání a ekonomik, včetně dopadu doktorského studia na ekonomický rozvoj. Diskuse potvrdila názorovou pestrost a potřebu hledat širší shodu a otevřela i další otázky, například, jaká část populace má být vzdělávána v různých stupních vysokoškolského studia, zda je vysokoškolské vzdělání osobní záležitostí každého jedince a jaká má být míra podpory tohoto vzdělávání z peněz daňových poplatníků, shrnul obsah setkání rektor UP prof. L. Dvořák, který přijal pozvání spolu s dalšími představiteli vysokých škol. Jak dále uvedl, prezident republiky přislíbil navštívit v rámci svých cest do regionů i jednotlivé univerzity, včetně Univerzity Palackého. V závěru pak bylo dohodnuto, aby se podobná setkání konala pravidelně každý rok.

V. Klaus jmenoval koncem ledna čtrnáct nových rektorů českých vysokých škol, které na podzim loňského roku zvolily jejich akademické senáty. Devět kandidátů bylo do funkce navrženo poprvé, dalších pět vstoupilo do svého druhého funkčního období.

-red-, foto archiv Kanceláře prezidenta republiky

Toto číslo vychází s pozvánkou na prodejní výstavu Vědecká kniha, kterou připravilo Vydavatelství UP ve spolupráci s prodejnou odborné literatury Malé centrum v Brně.

Frankofonní dny v Olomouci: desetiletá tradice

■ V Jazz Tibet Clubu začaly 19. 3. **Dny francouzské kultury 2006.** Olomoucké „rendez-vous“ již podesáté nabídne řadu kulturních akcí jako příležitosti k nevšedním setkáním. *I letošní ročník je složen z přednášek, pestrých hudebních vystoupení, filmových projekcí a divadelních představení,* sdělila I. Hrdličková z olomouckého Francouzského centra před zahájením tradičních Francouzských dnů. Poutavá byla např. volba filmových představení. *Snažili jsme se vybrat filmy z frankofonních oblastí, které u nás nejsou příliš známé,* řekl univerzitnímu týdeníku P. Bednařík ze spolupořadatelství občanského sdružení Pastiche filmz a dodal: *Výsledkem se stal programový kompromis – již bylo možné zhlédnout předpremiéru filmu „Doo Wop“ D. Lanzmanna, uvedli jsme švýcarskou „Krajčářku“ C. Gorettyho a myslím, že velmi zajímavý byl i snímek „Když Otar odešel“, jenž je spojen s belgickým prostředím. Specialitou letošního filmové programu byl snímek „Čekajíc na šestěti“, který reprezentoval senegalskou kinematografii.*

Těm, kteří ve víru studijních i nestudijních povinností nezaznamenali žádnou ze jmenovaných filmových la-

hůdek, se v těchto dnech nabízí nedávno do kin uvedený koprodukční snímek M. Hanekeho *Utajený*, jenž byl mj. v roce 2005 oceněn na filmovém festivalu v Cannes. Zájemci jej mohou zhlédnout 29. 3. v kině Metropol. Z programu Francouzských dnů je stále aktuální také *Den věnovaný tisku* (28. 3., Café 87), v jehož průběhu představí ekonomické aspekty francouzského listu *Courrier International* a českého periodika *Britské listy* renomovaní žurnalisté J. Čulík a E. Mauric. E. Mauric povede v následujících dnech také debatu o zpracování informací či cenzuře tisku.

Cíl *Francouzských kulturních dnů* je tradiční – šířit francouzskou a frankofonní kulturu, posilovat její povědomí nejen u studentů olomoucké univerzity, ale i u nejširší veřejnosti. I letošní ročník organizuje Francouzské centrum a Univerzita Palackého, a to pod patronací Francouzského velvyslanectví v ČR. Rada nevšedních setkání s francouzskou kulturou v Olomouci skončí 4. 4. 2006.

M. Hronová

(Více informací k programu Francouzských kulturních dnů na www.romanistika.upol.cz.)

Studenti UP zahráli Mozartovo Requiem

■ Slavné Requiem W. A. Mozarta mohli vyslechnout návštěvníci koncertu v prostorách olomouckého kostela Neposkvrněného početí Panny Marie. Jeho interpretaci několik měsíců připravovali studenti UP sdržení ve sboru Collegio studentesco ve spolupráci se souborem staré hudby Musica figuralis.

„Cílem vystoupení je ukázat obecenstvu poslední z děl slavného skladatele v autentickém provedení. Nastudování skladby se tak drží původních dobových praktik, striktně je dodržováno frázevání sboru, sólistů i nástrojů, latina v textu je vyslovována italskou výslovností a hraje se na kopie dobových nástrojů,“ uvedla k ojedinělému hudební-

mu počínu R. Koutná, studentka 3. ročníku Pedagogické fakulty UP a členka sboru Collegio studentesco, jenž byl založen pro uvedení právě tohoto díla.

Koncertní vystoupení bylo výsledkem studentského projektu, který již od října roku 2005 probíhal formou sborového semináře, v němž se účastníci seznamovali s původní interpretací této Mozartovy skladby. Olomoucké studenty po celou dobu připrav vedl M. Čermák, umělecký vedoucí renomovaného sboru Musica figuralis, jenž se zaměřuje na hudbu 17. a 18. století v autentické interpretaci. Pod jeho taktovkou také v neděli obě tělesa vystoupila.

-rp-, foto -tj-

Kolegium rektora UP rozhodlo o novém týmu pro organizaci AFO 2007

Hlavním bodem programu Kolegia rektora UP, které se na svém prvním zasedání v nynějším rektorském období sešlo 15. 3., byla příprava festivalu Academia film Olomouc 2007 a výběr jeho organizačního týmu. Za tímto účelem byli na jednání přizváni PhDr. R. Hladký, pověřený vedením příprav jako ředitel letošního ročníku AFO, a autoři nové, společné koncepce festivalu Mgr. P. Bilík z Katedry divadelních, filmových a mediálních studií FF UP a MgA. M. Hovorka, ředitel Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů Jihlava. Zástupci obou týmů novému Kolegiu rektora znovu prezentovali své představy o dalším směřování festivalu. Následně hlasování pak rozhodlo o tom, že organizace AFO v letech 2007–2010 se ujme Katedra divadelních, filmových a mediálních studií FF UP zastoupená Mgr. P. Bilíkem ve spolupráci s občanským sdružením JSAF Jihlava zastoupeným Mgr. M. Hovorkou. První změna v organizaci festivalu AFO 2007 by se měla týkat termínu: příští organizátoři počítají s návratem do

jarních měsíců roku. (Koncepty ucházející se o organizaci AFO byly publikovány v Žurnálu UP č. 9 na str. 7.)

PhDr. R. Hladký v reakci na toto rozhodnutí nabídl rezignaci na funkci ředitele letošního 41. ročníku Academia filmu Olomouc, který se bude konat v říjnu 2006. *Vnímám jsem tento verdikt jako projev nedůvěry, ale po konzultacích s některými děkany, se členy akademické obce i s členy stávajícího organizačního týmu jsem se rozhodl přípravy AFO 2006 dokončit a organizaci letošního festivalu realizovat, a to i přes veškerá rizika, která z tohoto rozhodnutí vyplývají,* uvedl PhDr. R. Hladký.

O jmenování PhDr. R. Hladkého s účinností od 1. 12. 2005 rozhodla bývalá rektorka UP prof. J. Mačáková po dohodě se současným rektorem prof. L. Dvořákem na sklonku loňského roku (viz Žurnál UP č. 9, str. 2).

-mav-

O spolupráci ruských vysokých škol s Univerzitou Palackého

Univerzitu Palackého navštívil 14. 3. generální konzul Ruské federace V. Sibiljev. S prof. L. Dvořákem, rektorem UP, diskutoval o již existující spolupráci olo moucké univerzity s Univerzitou Někrasova v Kostromě a Něvským institutem v Petrohradě. V průběhu setkání, jemuž byla přítomna mj. Mgr. Y. Vyhnančková z Kanceláře zahraničních styků UP, prorektor pro vnější vztahy UP J. Dürr, doc. E. Vyslouzilová a doc. L. Štěpánová z Katedry slavistiky FF UP, se hovořilo mj. o dalších možnostech mobility studentů, zejména doktorandů. *Pan konzul vyjádřil zájem ruské strany, aby se rektor UP – případně jiný zástupce Univerzity Palackého – zúčastnil návštěvy města Kostromi, kterou organizuje Olomoucký kraj, sdělila Žurnálu UP Mgr. Y. Vyhnančková a dále doplnila: V. Sibiljev hovořil taktéž o možné spolupráci Univerzity Palackého a Univerzity mezinárodních vztahů v Moskvě. Mohu potvrdit, že oba návrhy byly přijaty s velkým zájmem.*

-map-, foto -tj-

Kolegium rektora UP v novém složení

V úvodu Kolegia rektora UP 15. 3. rektor UP prof. L. Dvořák, CSc., informoval o složení tohoto grémia a o záměru pojmout v následujícím období jeho jednání jako monotematická, doplněná bodem „různě“.

S účinností od 6. 3. 2006 bylo na následující rektorské období jmenováno nové Kolegium rektora ve složení: prof. L. Dvořák, CSc., rektor UP; prof. J. Ulrichová, CSc., prorektorka pro záležitosti vědy a výzkumu, statutární zástupkyně rektora; Mgr. J. Dürr, prorektor pro záležitosti vnějších vztahů; doc. M. Chráska, Ph.D., prorektor pro záležitosti studia a studentů; JUDr. L. Lochmanová, Ph.D., prorektorka pro záležitosti organizace a financování; prof. E. Weigl, CSc., prorektor pro záležitosti rozvoje a výstavby; doc. R. Kubínek, CSc., předseda Akademického senátu UP; Ing. J. Jírka, kvestor UP; PhDr. T. Hrbek, kancléř UP; prof. I. Barteček, CSc., děkan FF UP; doc. P. Chalupa, Th.D., děkan CMTF UP; prof. Z. Kolář, CSc., děkan LF UP; prof. L. Ludíková, CSc., děkanka PdF UP; JUDr. Mag. Iur. M. Malacka, Ph.D., děkan PF UP; prof. J. Ševčík, Ph.D., děkan PiF UP; doc. D. Tomajko, CSc., děkan FTK UP; M. Hodulík, místopředseda Akademického senátu UP – zástupce studentů.

-red-

Internistický den byl věnován revmatologii

Dne 3. 3. 2006 se uskutečnil již 130. internistický den, jehož organizace se ujal tým III. interní kliniky FN a LF UP v Olomouci pod vedením prof. V. Študly a vědeckého sekretáře Spolku lékařů JEP v Olomouci doc. P. Horáka. Na základě dohody mezi výbory České internistické společnosti (ČIS) a České revmatologické společnosti a Slovenské revmatologické společnosti byla zvolena témata pokrývající aktuální problematiku revmatických chorob.

Setkání se konalo v moderních prostorách Regionálního centra v Olomouci (RCO). V předešlé konferenci proběhla zasedání předchozího i nově zvoleného výboru ČIS a redakční rady časopisu *Vnitřní lékařství*. V čestném předsednictvu internistického dne zasedli děkan LF UP prof. Z. Kolář, čestný předseda ČIS prof. K. Horký a nově zvolený předseda ČIS doc. R. Česka, předseda Slovenské internistické společnosti prof. J. Murin a její vědecký sekretář doc. A. Dukát, předseda České revmatologické společnosti prof. K. Pavelka a předseda Slovenské revmatologické společnosti prof. J. Rovenský. Rečníci pozdravili v rámci slavnostního zahájení účastníky konference, kterých se sešlo ve velkém sále RCO kolem dvou set, popřáli zdar jejich jednání a seznámili auditorium stručně s výsledky voleb do výboru ČIS a s osobou nového předsedy. Prof. Horký předal čestné členství v ČIS prof. V. Študlovi v rámci jeho významného životního jubilea.

První blok konference byl věnován problematice revmatoidní artritidy (RA). Prof. Z. Hrnčíř přednesl úvodní přednášku věnovanou orgánovým a mimokloubním projevům revmatoidní artritidy. Navazující přednáška prof. K. Pavelky byla zaměřena na moderní léčbu RA. Doc. I. Rybář, dr. Š. Forejtová a doc. J. Zadravčí se zabývali ve svých příspěvcích gastrointestinální, kardiovaskulární a ledvinovou toxicitou nesteroidních antirevmatik, tedy tématy, která jsou z hlediska praktického internisty a revmatologa velmi aktuální.

Blok věnovaný systémovým chorobám pojiva a vaskulitidám zahájil prof. J. Rovenský přednáškou o temporální arteritidě. O složité interpretaci významu antinukleárních protilátek a jejich subtypů v diagnostice autoimunních chorob hovořil prof. J. Vencovský. Doc. J. Lukáč promluvil na téma systémového lupus erythematoses, doc. R. Bečvář pojednal o systémové

sklerodermii a dr. Z. Fojtík přednesl příspěvek věnovaný antifosfolipidovému syndromu.

Ve třetím bloku zazněly přednášky o nových diagnostických možnostech ankylozující spondylitidy (prof. K. Pavelka) a o možnostech její léčby (doc. D. Žlnay). Dr. T. Phillip věnoval přednášku dosud přehlíženou problematice diabetické artropatie, dr. M. Žurek dně a hyperurikemii a doc. P. Horák diagnostice a léčbě osteoporózy.

Stručné souhrny přednášek byly publikovány ve Sborníku abstrakt. Jejich nezkrácená podoba bude publikována v suplementu *Vnitřního lékařství* věnovaného 130. internistickému dni.

O aktualnosti zvolené problematiky svědčila živá diskuze po přednáškách a rovněž fakt, že závěr konference sledoval v sále prakticky neztenčený počet účastníků. Prof. K. Horký hodnotil 130. internistický den jako velmi úspěšný, což potvrzovaly pořadatelům rovněž ohlasy účastníků z pléna. Na závěr se rovněž patří poděkovat sponzorským subjektům, které nemalým dílem přispěly k úspěšnému průběhu konference.

Doc. P. Horák, CSc.,
III. interní klinika FN a LF UP Olomouc

Rozloučení s RNDr. J. Fischerem

V obřadní síni brněnského krematoria se 20. 3. uskutečnilo poslední rozloučení s RNDr. J. Fischerem, synem prvního rektora obnovené olomoucké univerzity prof. J. L. Fischera. Za Univerzitu Palackého se smutečního aktu zúčastnil prorektor J. Dürr.

-red-

RNDr. Jiří Fischer 16. 1. 1927–7. 3. 2006

Ve věku 79 let zemřel v Brně po krátké a těžké nemoci velký příznivec Univerzity Palackého. Byl prvorozeným dítětem rektora-obnovitele prof. J. L. Fischera a učitelky Aloisie, roz. Konrádové.

RNDr. J. Fischer byl vynikajícím přírodovědcem, pracoval v oboru chemie jako vědecký pracovník Výzkumného ústavu v Brně.

V roce 2005 navštívil Olomouc a Univerzitu Palackého dvakrát: 29. 9. se zúčastnil slavnostního uvedení pamětní knihy otce „Listy o druhých a o sobě“ a 4. 11. byl v Olomouci naposled – se svým synem Ing. C. Fischerem a vnučkou Andreou se zúčastnil výroční přednášky konané na počest J. L. Fischera.

Nezapomeneme na optimistickou, tvůrčí a myslitelskou osobnost s hlasem podobným hlasu jejího otce.

Prof. J. Musil, předseda Společnosti J. L. Fischera

Japonské jaro 2006 – pestrý program až do konce března

■ Ještě do konce března se mohou všichni zájemci o kulturu Japonska seznamovat s aktuálními trendy v oblasti kultury, sportu, módy či kulinářství této – pro nás – stále exotické země. Z programové nabídky stávajícího *Japonského jara* by fandům všeho japonského neměla určitě uniknout výstava obrázků ve stylu japonské *mangy*, možnost vyzkoušet si proslulé japonské umění *origami* či nabídka japonské taneční novinky – *Dance Dance Revolution*.

Nejatraktivnější byly zatím snad ukázky japonské kuchyně. Akce se účastnilo 80 lidí, což nás velmi příjemně překvapilo, řekl k dosavadnímu průběhu letošního ročníku O. Wiczorek, člen představenstva Japonského klubu, jenž v Olomouci vznikl iniciativou lektorů Katedry asijských studií FF UP v roce 2001. Věřím, že zájem bude také o *Dance Dance Revolution*, při němž je zapotřebí posíleť a rytmus v tlesle. V Japonsku je pohyb na těchto podložkách s tlačítky a šipkami v současné době velký hit a věřím, že zájemci se určitě pobaví. A o to nám také jde. Prostřednictvím „Japonského jara“ se snažíme seznámit studenty i širší veřejnost s kulturou Japonska, naši činnost však vnímáme nejen jako způsob vzdělávání, ale také jako skvělou možnost zábavy, sdělil O. Wiczorek v komentáři o aktuální programové nabídce *Japonského jara*. Jak by takové „taneční kreace“ měly vypadat, ukáží příchozími profesionálně. Jak dále O. Wiczorek uvedl, organizátoři druhého ročníku *Japonského jara* chtějí letos veřejnosti představit především to, jak v Japonsku žijí mladí lidé. Proto jsme druhý ročník nazvali *Mladé Japonsko – aktuálně se tedy zaměřujeme na to, co bavi mladé Japonce, a na to, co patří k jejich každodennímu životu*, dodal student olomoucké Japanologie. V programu *Japonského jara* je možné ještě zaznamenat ukázky papírových skládanek *origami*. Již v rámci dřívějšího tzv.

japonského úterý zaznamenaly tyto papírové skládanky velký úspěch. Do jejich postupu zasvětil účastníky J. Obručová, členka představenstva Japonského klubu, jež se o japonský fenomén skládanek z papíru již delší dobu zajímá. V Japonsku skládají origami nejen mladí, na internetu můžete najít neuvěřitelné množství vzorů a postupů... My se pokusíme složit *Pikachu*, řekl O. Wiczorek, jenž o Japonsku dále hovořil v souvislosti s komiksem. Japonsko je komiksovou velmocí. Určitě si nenechte ujít práce předních českých i slovenských tvůrců mladého uměleckého oboru *manga*, které jsou instalovány v Knihovně Univerzity Palackého, vzkázal všem zájemcům o „Zemi vycházejícího slunce“. Manga je japonským nejobecnějším výrazem pro komiks – styl kresby s prokresleným realistickým pozadím, stylizovaných postav atd., dodal. Komiksově hrátky dospějí vrcholu v *Anime maratonu*, jehož prostřednictvím se v řetězci anime filmů a seriálů rozmanitých žánrů „nabaží“ snad i ti nejnáročnější.

Každá akce a ohlasy na ni jsou pro členy Japonského klubu další výzvou a povzbuzením ve snaze přibližovat veřejnosti kulturu Japonska, řekl O. Wiczorek a ke svému zájmu o Japonsko závěrem dodal: Ta země je tak jiná... Kdykoliv – již od dětství – se mi do rukou dostal nějaký obrádek, předmět či kniha pojednávající o Japonsku, byl jsem fascinován. Vyjma Japonského jara organizuje Japonský klub různé přednášky o japonském divadle, filmu či bojovém umění.

Jeho členy jsou nejen studenti japanologie a jejich lektori, čestné členství přijali například děkan FF UP prof. I. Barteček a Mgr. I. Schieldová, vedoucí oboru Japonské filologie FF UP. (Více informací o Japonském klubu viz www.jkolomouc.titica.cz.)

M. Hronová, foto -tj-

Proběhla konference studentů psychologie

■ Již potřetí se v Olomouci konala Celostátní studentská konference České asociace studentů psychologie, tentokrát na téma *Teorie a realita*. Celá akce proběhla na Katedře psychologie FF UP ve dnech 24. a 25. 2. 2006.

Konference byla určena zejména pro studenty psychologie, ale také pro zájemce o studium tohoto zajímavého oboru. Do programu byly zařazeny přednášky i několik workshopů. Na konferenci bylo možné slyšet doc. M. Miovského, Ph.D. (psychologie filmu), doc. I. Sobotkovou, CSc., a PhDr. P. Tenglerovou (psychologie rodiny a mateřská centra), PhDr. I. Stětovskou (Balintovské skupiny) a další. Přednesené příspěvky byly dále zaměřeny i do oblasti sociální psychologie, sexuální a klinická psychologie, forenzní psychologie a vězeňství či dopravní psychologie.

Posluchačům se přednášky líbily. Největší zájem byl však o workshopy, kde měli posluchači možnost sami si vyzkoušet, jak se cítí v roli psychologa, který řeší konkrétní problém ve vztahu ke klientovi (Balintovské skupiny – PhDr. I. Stětovská), jak pracovat a vést kolektiv (psychologie práce – PhDr. M. Říčanová) nebo své psychoterapeutické schopnosti a dovednosti (psychoterapie – Mgr. J. Šupa).

Konference se zúčastnilo přibližně 60 posluchačů. Na základě evaluace od nich i od přednášejících bylo zhodnocení celé akce velmi pozitivní a všichni se již těší na další pokračování Celostátní studentské konference ČASP v roce 2007, příště však v Brně.

-zs-, -kb-

O kompetencích moderátora televizního zpravodajství

■ Ve středu 15. 3. studenti zcela zaplnili učebnu P23 na Pedagogické fakultě, aby si poslechl, ale i aktivně vyzkoušeli, co vše obnáší moderování. Povědět

o svých zkušenostech přijela populární tvář televizní stanice Nova J. Adámková, bývalá moderátorka jejich Televizních novin a vystudovaná učitelka. Studentům PdF ukázala krásu i úskalí své profese a na praktických příkladech se záběry svých kolegů představila hlavní zásady správného moderování.

-rp-, foto -tj-

Nejlepší esej přišel ze Slovenska

■ V soutěži o nejlepší esej na téma *Existuje evropská veřejnost?*, vyhlášené dvouměsíčníkem *Listy*, Katedrou politologie a evropských studií FF UP a sdružením ANO pro Evropu, získala první cenu slovenská autorka V. Stefanovičová. Celkem nabídl své úvahy čtyřicet mladých českých a slovenských pisatelů. Záštitu soutěži poskytli poslanec Evropského parlamentu L. Rouček.

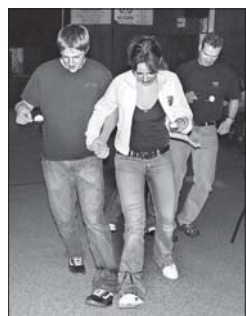
Druhou cenu získal P. Nikodem, student FF UP v Olomouci a FSS UK v Praze, třetí pak opět autor slovenský – M. Halás, student politologie v Bratislavě. Porota, složená ze zástupců vyhlášovatelské, se shodla na cenách jednomyslně, podobně jako na čestných

uznáních pro publicistu O. Slačálka, studenta FF UK v Praze, a P. Preclíka, studenta FSS MU v Brně.

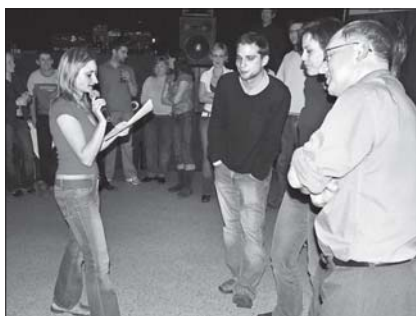
Eseje jsem pečlivě přečetla a udělaly mi radost – ukazují zároveň dobré zázemí znalostní i originalnost myšlení pisatelů. Shoduji se s ostatními hodnotiteli v navrženém pořadí, vzkázala do Olomouce, kde se vyhlášení cen konalo v rámci Literárního festivalu, M. Pajerová ze sdružení ANO pro Evropu. Také porotce a politolog P. Šaradin ocenil vysokou úroveň prací, i když zdůraznil, že odpovědi na otázku po existenci evropské veřejnosti se lze samozřejmě jen přiblížit. Oceněné práce budou postupně publikovány v kulturně politickém dvouměsíčníku *Listy*.

-vb-

Právníci „půlili třetáky“

■ Absolvováním zábavně-naučných kvízů a soutěží, testujících mj. i úroveň právnických znalostí a dovedností, si studenti třetího ročníku Právnické fakulty připomněli, že mají polovinu studia za sebou. Akce, která proběhla v U-kubu v areálu vysokoškolských kolejí Envelopa 14. 3., nesla příznačný název „Právnické půle-třetáky“.

-red-, foto -tj-

Pozoruhodný dokument

■ Na výjimečné setkání s dokumentaristou M. Jankem a na projekci jeho dokumentu „Vierka“ zval do konviktu v pondělí 13. 3. Pastiche filmz. Snímek o talentované mladické romské zpěvačce, která za pomoci Idy Kellarové mohla díky zpěvu naplnit svůj sen o vítězství nad nuznými podmínkami, ve kterých vyrůstá, získal na loňském MFDF Jihlava hlavní cenu za nejlepší český dokumentární film roku.

-red-, foto -tj-

**Soutěž pro studenty vysokých škol:
Přemýšlejte o Evropě!**

Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS) v těchto dnech vyhláší již čtvrtý ročník soutěže *Přemýšlejte o Evropě a její budoucnosti!*. Soutěž je určena jak českým, tak zahraničním vysokoškolským, kteří se do ní mohou zapojit tím, že napíší esej na téma, které organizátoři soutěže zvolili pro daný rok.

Záměrem soutěže je především podpořit zájem mladé generace o problematiku Evropské unie. Na čtyři výherce soutěže čekají lákavé finanční ceny: 20 000 Kč za první místo, 10 000 Kč za druhé a po 5 000 Kč za třetí a čtvrté místo.

Soutěžní témata se jako každý rok točí kolem evropské spolupráce a reagují na aktuální dění v EU. Letos se proto bude řešit především krize evropské integrace, o které se mluví například v souvislosti s neúspěchem euroústavy. Součástí letošního zadání je také role občanské společnosti v překonávání této krize. Soutěž probíhá až do **15. 12. 2006** a vyhlášení vítězů a udělení cen proběhne 23. 1. 2007.

Více informací o soutěži lze najít na webových stránkách NROS www.nros.cz v sekci aktuality.

Přístup do databází firmy Anopress IT

V rámci akce „Březen – měsíc internetu“ poskytla společnost Anopress IT přístup do svých fulltextových databází. K dispozici je mediální databáze TamTam obsahující miliony textů a zpráv z českého periodického tisku a elektronických médií (TV, rozhlas, internet) za poslední rok plus roční archiv 1996–2005 a dále vědomostní databáze nabízející informace z různých encyklopedií, kronik a naučných slovníků. Služba je přístupná do **31. 3. 2006** na www.tamtam.cz.

Pozor, změna: granty na pět let!

Výzva k podávání žádostí o podporu česko-americké vědeckotechnické spolupráce – bližší informace a formuláře na www.amvis.cz.

Uzávěrka přijímání návrhů je **31. 5. 2006**.

Kontakt: AMVIS, o.p.s., Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1, e-mail: amvis@amvis.cz, tel.: 234 621 222 nebo 441, fax: 234 621 552.

**Zítřka – možná pozitíř dostanete krev
od neznámých dárců – darujte proto
svou krev těm, kteří ji potřebují již dnes!****Několik důležitých informací pro dárcе krve:**

* Věková hranice pro dárcе krve je 18–60 let.

* Pravidelné dárcovství příznivě působí na krvevotvorbu a prokrvení vnitřních orgánů, snižuje riziko infarktu.

* Před každým odběrem je dárcе odborně vyšetřen.

* Po odběru dostane občerstvení. Za den odběru náleží dárci placené volno.

* Darovat plnou krev mohou ženy čtyřikrát, muži pětkrát za rok.

* Krev nesmí obsahovat tuk. Proto večer a ráno před odběrem nejete potraviny obsahující tuk (mléko, bílá káva, vejce, polévky, maso, omáčky, čokoláda, ořechy a pod.).

* Nehladovte – můžete jíst chléb, beztukové pečivo, ovoce.

* Pijte dostatek nealkoholických nápojů (čaj, minerálky, ovocné šťávy). Večer a ráno před odběrem nepijte alkohol.

* Krev mohou darovat jen zdraví lidé, zvláště nelze použít krev těch, kteří prodělali žloutenku, TBC, pohlavní nemoci, jsou HIV-pozitivní, trpí těžšími alergiemi apod.

* V době odběru nesmí být dárcе nemocen, nesmí užívat léky.

Transfúzní oddělení se nachází ve Fakultní nemocnici (na dolním konci ul. I. P. Pavlova), tel. 585 22 35-6.

Přijít můžete denně v 7–11 hod., v úterý navíc i v 13–16 hod.

Český červený kříž, OS ČČK Olomouc, oscck.olomouc@seznam.cz.

Zveřejnění kvalifikačních prací: různé úhly pohledu

Akademický senát UP se v průběhu svého zasedání 1. 3. přiklonil k doporučení, aby zveřejnění disertačních, diplomových, bakalářských a rigorózních prací – jak ukládá zákon o vysokých školách v paragrafu 47b – bylo na Univerzitě Palackého uskutečňováno prostřednictvím veřejně přístupných počítačů v knihovnách UP, a to ve formátu pdf. Z uvedeného jednání zároveň vyplynulo, že AS UP nepodporuje zveřejnění prací prostřednictvím internetu či intranetu.

Jakým způsobem byly shora jmenované práce uchovávány dodnes? Jaký k nim byl přístup? Lze chápat zmíněný paragraf VŠ zákona jako jakýsi tlak na kvalitu? Je na místě obava z rozšíření plagiátorství? Zasáhne zveřejnění těchto prací nějak do autorských práv?

Odpovědi na tyto otázky poskytli Zurnálu UP PhDr. P. Urbášek, ředitel Archivu UP, JUDr. M. Tomaszek (PF UP), předseda Legislativní komise AS UP, doc. R. Kubínek (PrF UP), předseda AS UP a M. Hodulík, místopředseda studentské části AS UP, předseda Legislativní komise SK RVŠ a člen předsednictva RVŠ:

Jakým způsobem a kde byly jmenované závěrečné práce dosud uchovávány? Jaký k nim byl přístup?

PhDr. P. Urbášek: Ukládání a zpřístupňování kvalifikačních prací je dlouholetý problém všech vysokých škol, snad kromě Univerzity Karlovy v Praze. Tento problém tkví jednak v nedostatku úložných

kapacit, jednak v kolizi s autorským zákonem. Na naší univerzitě jsou magisterské a doktorské práce ukládány dílem v Archivu UP, dílem v knihovních střediscích jednotlivých fakult.

V čem spatřujete účel znění shora jmenovaného paragrafu novely zákona o vysokých školách?

JUDr. M. Tomaszek: Úmyslem zákonodárce bylo zajistit zveřejnění „disertačních, diplomových, bakalářských a rigorózních prací, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje“, přičemž způsob zabezpečení tohoto zveřejnění byl ponechán plně v rukou orgánů vysoké školy. Tímto ustanovením se vysokým školám dostalo velice silné a široké pravomoci. Domnívám se, že zákonodárce tím reagoval na obavu ve společnosti, že některé závěrečné práce nemají dostatečnou kvalitu, případně že jsou plagiáty, a chtěl tak umožnit co nejširší veřejnou kontrolu těchto prací a transparentnost v této oblasti, a to zvláště s ohledem na skutečnost, že v některých případech bylo velice komplikované, ba nemožné kvalifikační práci dohledat. Také je možné, že podrobnější úprava této otázky měla odstranit pochybnosti, které v této oblasti existovaly. Rozhodně bych ze znění zákona nevyvozoval, že by existovala povinnost práce zveřejnit prostřednictvím internetu nebo intranetu, protože způsob zveřejnění ponechal zákonodárce výslovně vnitřnímu předpisu vysoké školy. Ze zákona ani z těchto důvodů nevyplývá, že by bylo třeba zveřejnit práce v elektronické podobě. Také se domnívám, že databáze ve smyslu zákona lze rozumět i např. knihovnu či jiný systemizovaný soubor informací. Také však zákon zveřejnění elektronické podoby prací prostřednictvím internetu nebrání.

Na druhé straně je třeba zmínit, že by zveřejněním plněného textu některých prací mohly vzniknout dosti zásadní problémy, jako např. u citlivých osobních údajů obsažených v těchto pracích (např. lékařská fakulta) nebo např. patentů či jiných předmětů duševního vlastnictví (např. přírodovědecká fakulta).

Doc. R. Kubínek: Paragraf 47b Zákona č. 111 o VŠ, týkající se zveřejňování závěrečných prací, v němž se uvádí, že vysoká škola nevydělěčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, jsem jako vedoucí katedry experimentální fyziky přivítal. V rámci jednání na oboru fyziky jsem se s některými kolegy shodl na tom, že to přinese jednoznačný tlak na kvalitu předkládaných prací, především ze strany vedoucích bakalářských a diplomových prací. K tomu nyní mají dostatek prostoru v rámci bakalářských i diplomových seminářů, a jak si všímám, čím dál víc je využívají. Zveřejnění posudků může odstranit mnohdy formální popis práce a nahradit ho odbornými připomínkami, zejména v případě oponentů. Vedoucí „svou“ práci většinou příliš hanobit nebude, jediné snad v případě, že student k jejímu zpracování bude přistupovat opravdu nesvědomitě. Samozřejmě i kvalita prací disertačních tímto může vzrůst, protože tyto práce budou pod větším dohledem, a to nejen ze strany oponentů. Tyto práce však, alespoň v rámci našeho oboru, mají vysokou úroveň, protože předložení disertační práce předchází náročná oponentura v rámci povinných publikací v impaktovaných časopisech.

Zákon však v příslušném paragrafu uvádí, že „způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis VŠ“. Není zde tedy jednoznačně uloženo, že zveřejnění musí být v elektronické podobě, přístupné v síti internetu,

případně intranetu. Tato nejednoznačnost způsobila vzedmutí vlny odporu k této možné formě zveřejnění na většině vysokých škol, o čemž svědčí informace, kterou podal na jednání AS UP senátor M. Hodulík, jenž je místopředsedou legislativní komise RVŠ a zúčastnil se semináře, který organizovala RVŠ k zákonu č. 552/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

Čtím však, že žádnému oboru není bráněno v tom, jakou formu zveřejnění prací si zvolí. Než se však názor na formu zveřejnění vyjasní, bylo přijato AS UP usnesení, jímž „AS UP doporučuje vedení UP, aby zveřejnění závěrečné práce dle novely VŠ zákona bylo realizováno v Knihovnách UP prostřednictvím veřejně přístupných počítačů bez udání hesla, ze kterých by nemohla být příslušná data stahována (ne forma internetu nebo intranetu)“, které podle mne v tuto chvíli preferuje většina oborů. V tuto chvíli je však můj názor spekulativní, protože se neopírá o prodiskutované názory z fakult. Na předminulém jednání AS UP jsme se ale např. ztotožnili s „archivním zákonem“, který předkládal PhDr. P. Urbášek, a v rámci něj jsme slyšeli podporu elektronické formě zveřejnění, na kterou se vedení UP začalo připravovat plánováním prostředků z rozvojových programů na pořízení odpovídajícího technického vybavení.

Hlasování na posledním zasedání AS UP bylo tedy ovlivněno předložením argumentů z již zmiňovaného semináře. Má charakter doporučení a v tuto chvíli očekáváme, jaké prováděcí pokyny přijdou od vedení UP.

PhDr. P. Urbášek: Pro mě jako archiváře je příslušným úkolem velmi solidním základem k tomu, aby se tento dlouholetý problém konečně řešil, a to právě přechodem na digitální formu těchto prací. Zveřejněním kvalifikačních prací v plných textech internetovou aplikací získá současně badatelská veřejnost (včetně zahraniční) permanentně se rozšiřující soubor poznatků z nejrůznějších vědních oborů s možností jejich citace, poznatků, které jsou dnes prakticky zcela nepřístupné. Dále je to omezení plagiátorství a samozřejmě i tlak na učitele vysokých škol, aby dbali na kvalitu těchto prací.

M. Hodulík: Otázku účelu tohoto paragrafu novely bych v úvodu rozdělil na dvě samostatné části, a to na účel očekávaný a na reálný dopad tohoto ustanovení. Očekávaným účelem bylo zajistit zabránit plagiátorství. Autorům zmíněného paragrafu nelze mít za zlé snahu zprůhlednit způsob zpracování a hodnocení kvalifikačních prací. Zvláště ne po aférah, které provázely některé z našich bývalých vysokých ústavních činitelů – vzpomeňme jen aféru kolem rigorózní práce expremiéra Stanislava Grosse. Z tohoto pohledu je postoj tvůrců pochopitelný. Nicméně implementace tohoto ustanovení přinesla řadu problémů, které ve svém důsledku znamenají větší zlo než plagiátorství samé.

Zmíněný paragraf vážně ohrožuje propojení komerční sféry s vysokými školami, neboť prolomuje institut obchodního tajemství, licenčních smluv, patentové ochrany a autorských práv. Firmy vypořádají spolupráci na projektech studentů z obavy, že zveřejněním práce by mohlo dojít k prozrazení interních
Dokončení na str. 5

Zveřejnění kvalifikačních prací: různé úhly pohledu

Dokončení ze str. 4

údajů či know-how, jež by mohla zneužít konkurence. A to je jistě jev nežádoucí. České školství tak přichází nejen o jeden ze zdrojů financování, ale hlavně ztrácí cenné kontakty s praktickým životem. Ekonomové, studenti technických škol, přírodovědci, právníci, lékaři, ti všichni se díky novému ustanovení zákona o vysokých školách budou nuceni více soustředit na teoretické a hypotetické práce, bez možnosti ověření si těchto hypotéz v praxi. Firmy doposud poskytovaly studentům a doktorandům nejen potřebná data, ale mnohdy i technické zázemí, které si české školství nemůže dovolit vzhledem k nedostatku financí.

Druhým, neméně podstatným jevem bude útlum badání a inovací, jejichž výstupem byly právě zmíně-

né kvalifikační práce. Díky zveřejnění prací si většina doktorandů rozmyslí, zda publikovat výstupy, jež by mohly být základem vynálezů či patentů. Získaný titul a s tím spojené platové ohodnocení stěží bude schopno konkurovat výnosům z komerční sféry. Badání se tak přesune z půdy akademické na půdu komerční.

V této souvislosti Studentská komora Rady vysokých škol na svém 2. pracovním zasedání ve Šlapanicích ve dnech 10.–11. 3. 2006 jednohlasně přijala usnesení, v němž vyjádřila nesouhlas se způsobem zveřejňování prací, tak jak je stanoven v § 47b zákona o vysokých školách.

Myslete si, že zveřejnění jmenovaných prací na internetu usnadní plagiátorství?

JUDr. M. Tomoszek: Kvalifikační práce jsou zveřejňovány již v současné době, nicméně způsobem, který do značné míry omezuje jejich zneužití k plagiátorství. Pokud by byla zveřejněna jejich elektronická plnotextová podoba na internetu, znamenalo by to samozřejmě velké zjednodušení v přístupu k těmto pracím a také možnost s nimi nakládat nejrůznějšími způsoby, tedy i např. k vytváření plagiátů. Také by se tím ovšem umožnilo lépe kontrolovat, zda se nejedná o plagiát (což by samozřejmě kladlo také zvýšené nároky na vedoucí prací a oponenty) a mohlo by to vést k rozšíření informačního toku směrem od vysokého školství k široké veřejnosti. To jsou však pouhé spekulace.

PhDr. P. Urbášek: Opak je pravda. Jen maximální zveřejnění těchto prací může plagiátorství omezit. Naopak jakákoliv restrikce v přístupu k těmto pracím plagiátorství podporuje. Plagiátorské kauzy – které v minulých letech s nemalým mediálním ohlasem proběhly na UP – jsou toho jasným důkazem. Dnes jsou práce plnotextově internetově databáze vědecké a odborné literatury zcela běžné.

Doc. R. Kubínek: Informační dálnice, jakou síť internetu bezesporu je, přináší taková kvanta informací, které mohou být zneužity, že servery se zveřejněnými pracemi ze všech našich vysokých škol by byly jen malou kapkou v moři poskytujícím vědecké informace. Není žádným tajemstvím, že školní mládež, např. při zpracování referátů, využívá nejrůznější „čtenářské deníky“ a odborné informace z webu. Jako perličku

Zasáhne zveřejnění těchto prací nějak do autorských práv?

JUDr. M. Tomoszek: Nedomnívám se, že by zveřejnění kvalifikačních prací mohlo zasáhnout (s výjimkou patentových a podobných záležitostí uvedených výše, což je samostatná a komplikovaná otázka, k jejímuž zodpovězení se necitím dostatečně kvalifikovaný) do autorských práv, neboť ustanovení § 47b odst. 3 zákona o vysokých školách výslovně stanoví, že odevzdáním práce autor s jejím zveřejněním souhlasí. Navíc – ukládá-li povinnost zveřejnit práci zákon o vysokých školách, nelze to považovat za porušení autorského zákona, neboť zákon o vysokých školách jakožto zákon speciální v této oblasti má před autorským zákonem přednost.

Doc. R. Kubínek: Řada vysokých škol se domnívá, že elektronická forma zveřejnění, kterou někteří vítají, je v rozporu s autorským zákonem, občanským zákoníkem, zákonem na ochranu utajovaných skutečností i se zásadami ochrany duševního vlastnictví. V případě uměleckých škol panuje domněnka, že by to znamenalo znehodnocení šlechtivých a originálních uměleckých výkonů i poškození jejich autorů. Některá zveřejnění totiž podléhají zvláštnímu režimu a jsou podmíněna souhlasem vlastníků, dědiců či institutů, které o tyto materiály pečují. Mnohé objevy z oblasti nejrůznějších forem výzkumu dokonce podléhají režimu utajení a může u nich hrozit riziko zneužití. Potom by mi až paradoxní připadalo řešení podle odborníka na autorské právo, prof. Telce, který na semináři RVŠ připomněl běžnou praxi začernění specifických částí zveřejňovaných dokumentů, které obsahují skutečnosti podléhající z různých důvodů utajení. Byť by se to týkalo jen malých částí textů, připomínalo by mi to jistou formu cenzury,

mohu uvést, že do této formy plagiátorství jsem byl nechtěně zatažen i já, když jsem dceři „pomohl“ zpracovat jako slohovou práci recenzní posudek na svou učebnici fyziky, v němž jsem použil vybrané pasáže profesora fyziky a humoristy prof. P. Kantorka. Neuvědomil jsem si však, že jeho recenze byla na webu a paní učitelka si ji našla. Výsledkem bylo hodnocení „dobře“, které mi s gulem dcera „přišla na triko“. Ale zpět k plagiátorství na vyšší úrovni. Vedoucí prací by měli, podobně jako paní učitelka češtiny na gymnáziu, poznat, co je v jejich studentech a nasměrovat podobu závěrečných prací příslušným směrem. Je samozřejmě, že při zpracování studentů provádějí rešerši literatury, doloženou v přehledu citovaných pramenů. Vedoucí těchto prací by však neměli dopustit, aby práce byla „okopírována“.

M. Hodulík: Na první pohled by se mohlo zdát, že zveřejnění prací povede k omezení plagiátorství. Už jen proto, že si autentičnost jednotlivých děl bude moci porovnat každý. Nicméně, ukážete mi autora, který by byl tak hloupý a opisoval celé odstavce či věty. Pokud se někdo takový najde, tak si nezaslouží akademický titul nejen pro plagiátorství samé, ale i pro slaboduchost, kterou prokázal, když si myslel, že mu toto jednání projde.

Ve skutečnosti bude stejně složité prokázat plagiátorství, jako tomu bylo doposud. Předmětem plagiátorství nebude formulace sama, ale nosná myšlenka, jež autora k úvaze vedla. Zveřejnění děl tak odstraní poslední překážku, jak se k těmto myšlenkám dostat, kterou znám naštěstí jen z filmu a literatury. Jako krásný příklad mohu uvést cenzurované dopisy fenomenálního fyzika R. P. Feynmana, který se snažil cenzory obelstít, když mu začernovali pasáže v dopisech určených jeho manželce v době, kdy se podílel na výzkumech ve středisku vývoje atomové bomby. A jako většina věcí, do kterých se Feynman pustil, se mu i toto podařilo. Doufáme tedy, že i my si najdeme vhodný způsob, který očekávaný nárůst kvality závěrečných prací podpoří.

M. Hodulík: Jednoznačně ano. Příznivci zveřejnění argumentují lepší možností kontroly, já jsem však v tomto směru skeptický, a to zejména ve vztahu k možnému zneužití prací v zahraničí. Pokud se někdo ze zahraničních kolegů rozhodne pro vytvoření komparatistické práce (např. česko-slovenská komparace) a jako základ české části „vykrade“ práci mou, nemám možnost to zjistit jednoduše proto, že na to nemám šanci přijít. Mnohé státy totiž práce nezveřejňují. Dostáváme se tak do nevhodného postavení. Tento handicap lze alespoň zmírnit tím, že práce nebudeme zveřejňovat na internetu či jiným způsobem umožňujícím anonymní dálkový přístup. To nám ostatně umožňuje i zmíněná novela, která sčvrkává úpravou způsobu zveřejnění do pravomoci jednotlivých škol.

Extenzivní výklad povinnosti zveřejňovat by měl mít za následek i vtažení naší univerzity do soudních pří, týkajících se rozsahu souhlasu autora se zveřejněním práce. Stejně tak se způsob zveřejnění může stát konkurenční výhodou škol v boji o posluchače i pedagogy.

Připravila M. Hronová

INFORMACE, OZNÁMENÍ, POZVÁNKY

Děkan Cyrilometodějské teologické fakulty UP
vypisuje

výběrové řízení

na obsazení míst pro jednotlivé katedry:

- Katedra filozofie a patrologie**
- **odborný asistent filozofie se zaměřením na rané novověkou filozofii a křesťanskou filozofii** (úvazek 0,6); kvalifikační předpoklady: vědecká hodnota Ph.D. podmínkou;
- Katedra systematické teologie**
- **odborný asistent morální teologie** (úvazek 0,5); kvalifikační předpoklady: doktorát nebo aspoň licenciát z morální teologie;
- Katedra křesťanské výchovy**
- **odborný asistent pedagogiky** (úvazek 0,2); kvalifikační předpoklady: ukončené doktorské studium v oboru pedagogiky; dobrá znalost vytváření distančních opor; min. tříletá pedagogická praxe;
- **odborný asistent pedagogiky se zaměřením na didaktiku** (úvazek 0,2); kvalifikační předpoklady: započaté nebo dokončené doktorské studium z pedagogiky nebo příbuzných věd; dobrá znalost vytváření distančních opor;
- **odborný asistent katechetiky – náboženské pedagogiky** (úvazek 0,2); kvalifikační předpoklady: ukončené doktorské studium v oboru; dobrá znalost vytváření distančních opor; min. tříletá pedagogická praxe v oboru;
- Katedra pastorální a spirituální teologie**
- **asistent – manažer a tutor distančního vzdělávání** (úvazek 1,0);
- **asistent – tutor distančního vzdělávání** (úvazek 0,5); kvalifikační předpoklady: doktorát nebo licenciát v oboru katolická teologie se zaměřením na pastorální teologii, spirituální teologii nebo studium křesťanského Východu; ukončené nebo probíhající školení v distančních formách studia; roční praxe výuky na teologické fakultě nebo VOS; znalost latiny a řečtiny na úrovni absolventa oboru teologie;
- Katedra církevního práva**
- **odborný asistent církevního práva a manažer distančního vzdělávání** (úvazek 1,0); kvalifikační předpoklady: doktorát z kanonického práva nebo teologie ve specializaci na kanonické právo platný dle kanonického i českého práva nebo odborný licenciát při pokračujícím studiu k doktorátu; znalost základů práce na PC; znalost východního kanonického práva a českého sekulárního práva vítána.

Předpokládaný termín nástupu: 1. 9. 2006.

Požadované doklady: přihláška do výběrového řízení s uvedením, o jaké místo a na které katedře se uchází; strukturovaný životopis; doklad o nejvyšším vzdělání; doklad o pedagogické a církevní praxi v oboru; u uchazečů o práci na distančních textech osvědčení o ukončeném nebo probíhající školení v distančních formách studia; přehled publikační činnosti v oboru; u kleriků a řeholníků souhlas jejich ordináře či vyššího představeného (Ordinationes ad Sapientia christiana, Art. 23).

Přihlášky do výběrového řízení s požadovanými doklady je nutno zaslat do **15. 5. 2006** na adresu: **Děkanát CMTF, Univerzitní 22, 771 11 Olomouc.**

Přednáška k počtě J. L. Fischera v roce 2006

Přednáška k počtě J. L. Fischera se uskutečňuje jednou ročně jako projev ocenění významu osobnosti prvního rektora obnovené olomoucké univerzity.

Koná se zpravidla v listopadu. K jejímu přednesení vybere k tomuto účelu rektor UP jmenovaná výběrová komise významnou českou či zahraniční osobnost z kterékoliv vědní oblasti.

Kterýkoliv člen akademické obce může podjat svůj návrh na kandidáta přednášky. Součástí tohoto návrhu musí být stručné zdůvodnění.

Prosíme o zaslání návrhů na kandidáta přednášky na Oddělení vědy a výzkumu RUP do **15. 5. 2006** (vladimira.kalova@upol.cz).

Katedra informatiky PŘF UP se představuje

Katedra informatiky Přírodovědecké fakulty UP (www.inf.upol.cz) je umístěna v budově PŘF UP v Olomouci-Hejčíně. Počtem zaměstnanců (21) patří mezi větší katedry Přírodovědecké fakulty; počtem studentů (kolem 500) jde o katedru největší.

Studium

Katedra informatiky zabezpečuje studium v následujících studijních oborech.

V prezenční formě jsou to obory Informatika (tříletý bakalářský a dvouletý navazující magisterský), Aplikovaná informatika (tříletý bakalářský), Učitelství výpočetní techniky (tříletý bakalářský a dvouletý navazující magisterský).

V kombinované formě jde o obor Aplikovaná informatika (tříletý bakalářský).

V rámci programu celoživotního vzdělávání katedra zabezpečuje program Rozšiřující studium učitelství výpočetní techniky pro střední školy.

Katedra se dále podílí na výuce informatických předmětů jiných (neinformatických) oborů na PŘF UP.

Studenti informatických oborů na PŘF prodou širokým spektrem předmětů. Seznámí se s potřebnými matematickými prostředky pro informatiku (diskrétní matematika, algebra, matematická analýza, geometrie). Důkladně projdou základními informatickými oblastmi jako jsou paradigmat programování, návrh a analýza algoritmů, automaty a gramatiky, vyčíslitelnost a složitost, logika, databáze, operační systémy, počítačové sítě. Absolvují také další předměty aplikačního i teoretického charakteru, které si mohou vybrat z nabídky volitelných předmětů. Důležitým prvkem studia jsou tzv. studentské projekty, což jsou samostatné studentské práce, kterými se studenti připravují pro praxi.

Výzkum

Zaměřím se jen na ty oblasti, které dlouhodoběji „přinášejí ovoce“ (granty, kvalitní publikace, ohlasy).

První z těchto oblastí je **fuzzy logika**. Fuzzy logika představuje nástroj, který rigorózním způsobem umožňuje uchopit jistý druh neurčitosti, kterému se říká vágnost. Např. tvrzení „Tento pacient má vysoký krevní tlak“ je vágní. Pojem „vysoký krevní tlak“ je totiž neostře vymezen. Klasická logika nás při jeho definici nutí stanovit přesné hranice vymezující hodnoty vysokého krevního tlaku. Pokud je ta hranice např. 140 (u systolického tlaku), pak člověk, který má 139, nemá tlak vysoký, ale člověk, který má 141, už ano. To je nepřirozené. Fuzzy logika chápe pojem „vysoký krevní tlak“ jako odstupňovaný pojem (graded concept), což stručně řečeno zna-

mená, že různým hodnotám tlaku odpovídají různé stupně. Např. hodnotě 90 odpovídá stupeň 0, protože neodpovídá pojmu „vysoký krevní tlak“, hodnotě 130 odpovídá stupeň 0.7, protože to už poměrně odpovídá pojmu „vysoký krevní tlak“, hodnotě 160 odpovídá stupeň 1, protože to už je opravdu „vysoký krevní tlak“. Jednoduše řečeno, fuzzy logika vznikne z klasické logiky, nahradíme-li dvouhodnotové chápání (buď pravda, nebo nepravda, nic mezi) vícestupňovým. Tato jednoduchá záměna má dalekosáhlé důsledky, od čistě teoretických po aplikační. Z teoretického pohledu je fuzzy logika vlastně novým přístupem v samých základech matematiky. Uvědomíme-li si, že celá matematika je vybudována na klasické logice, začíná být jasné, jak zásadní je přechod k fuzzy logice. Z praktického pohledu je důležité, že fuzzy logika nabízí aparát použitelný podobným způsobem jako pravděpodobnost, statistika, diferenciální rovnice, apod. Z aplikací fuzzy logiky jsou nejznámější tzv. fuzzy regulátory, které se masivně prosadily zejména v 90. letech ve spotřební elektronice v Japonsku (fuzzy pračky, fuzzy kamery, apod.). S výrobky založenými na fuzzy logice se můžeme dnes setkat i v Česku. Např. automatické převodovky v nových škodovkách jsou řízeny fuzzy logikou.

Druhou oblastí, která je na katedře předmětem výzkumu, je analýza tabulkových dat, zejména **formální konceptuální analýza**. V současné tzv. informační společnosti je jedním z největších problémů velké množství dat, do kterých „není vidět“. Přitom bychom se rádi dozvěděli, co je v datech zajímavého. V posledních deseti letech se proto mohutně začala rozvíjet nová disciplína nazývaná data mining (dolování znalostí z dat). Formální konceptuální analýza je jednou z metod data mining. Cílem je objevovat v datech zajímavé shluky (které připomínají přirozené pojmy) a různé závislosti.

Výsledky našeho výzkumu v těchto dvou oblastech jsou především **teoretického charakteru**. Zabýváme se základními otázkami fuzzy logiky a fuzzy relačních systémů a teoretickými základy a algoritmy pro formální konceptuální analýzu. V těchto oblastech se pohybujeme na pomyslné světové špičce. Mezi uznání, kterými se můžeme pochlubit,

patří dnes už několik zvaných plenárních přednášek na předních mezinárodních konferencích. Kromě teoretických výsledků jsme vyvinuli a vyvíjíme i **aplikace**. Např. v posledních čtyřech letech jsme ve spolupráci s Fakultní nemocnicí v Olomouci vyvinuli automatický systém pro dávkování svalových relaxantů během celkové anestezie, který je založen na fuzzy logice. Systém byl klinicky testován zatím na 50 pacientech při dlouhotrvajících neurochirurgických zákrocích. Mezi jeho hlavní přednosti patří to, že „uvolňuje anesteziologovi ruce“, šetří léky a pacient není předáván.

Výzkum na katedře je podporován **granty** (GAČR, GAAV, Výzkumný záměr, Kontakt). Na grantech spolupracujeme s různými **partnery** (State University of New York, University of Ghent, Ústav informatiky AV ČR, VŠE, VŠB-TUO) včetně průmyslových (PIKE Electronic, s. r. o.). Mezi významné **publikace** řadíme dvě výzkumné monografie (Kluwer 2002, Springer 2005), dále pak články v renomovaných časopisech a sbornících předních konferencí. V roce 2005 se v prostorách Uměleckého centra UP konala mezinárodní konference věnovaná formální konceptuální analýze (CLA 2005), kterou pořádala naše katedra. Za důležitý prvek považujeme zapojování našich studentů (doktorských i magisterských) do řešení výzkumných projektů.

Prof. R. Bělohávek, Dr., Ph.D.,
vedoucí Katedry informatiky PŘF UP

OHLÉDNUTÍ

Literární festival skončil

V cyklu *Literární besedy a autorská čtení* představil na letošním Literárním festivalu svou knihu vzpomínek s názvem „Děkuji, mám se výborně“ hudební publicista, svého času spolupracovník Hlasu Ameriky a po převratu vedoucí Kanceláře prezidenta

republiky I. Medek; doc. L. Machala (na snímku dole vpravo) uvedl besedu s akademickým malířem a grafikem V. Kokoliou (na snímku dole uprostřed), věnovanou jeho knižně vydanému rozhovoru s moderátorkou J. Klusákovou („Rok s Kokoliou“) a spojenou s vernisáží výstav.

-red-, foto -tj-

Václav Hajn: odešel dělník antropologického výzkumu

Uprostřed 65. roku svého života nečekaně zemřel doktor Václav Hajn, v posledních dvou desetiletích let univerzitní pedagog, člen Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého. Jeho oborem byla antropologie, nejenom fyzická; protože hlavním tématem jeho výzkumného zájmu byla po řadu let dermatoglyfika, studium papírných linií, zajímal se také o genetiku. Výstupy do společenské praxe byly nablédni – před razantním nástupem DNA analýz do oblasti identifikace lidského jedince byla dermatoglyfika hlavním nástrojem forenzní medicíny a policejní identifikace.

Přestože byl doktor Hajn člověk povahy introvertní, jeho řemeslo učitele, ať už na univerzitě, nebo předtím dvě desetiletí let na gymnáziu v Hejčíně, ovlivnilo širokou obec jeho studentů, z nichž mnozí na něho vzpomínají s opravdovou vděčností. Také Hajnovy učební texty o ekologii člověka zasahovaly nejenom ty, pro které bylo jejich studium povinnou součástí studijních programů. Václav byl chlap – jako takový se dokázal rozhořčit nad projevy intelektuální nedbalosti a akademické přetvářky; nikdy však slušné lidi nezarmoutil, a měl proto mnoho přátel mezi kolegy, zejména v obci antropologů českých i zahraničních. Dobrý vtip nikdy nezkalil.

Výzkum byl pro něho samozřejmostí už v dobách, kdy to k jeho povinnostem gymnaziálního učitele nepatřilo. Data sbíral o víkendech a ve volném čase; neodrazovalo ho ani to, že v září, v čase akademických žní, se nemohl jako gymnaziální učitel zúčastňovat odborných konferencí; musel učit. Zároveň přitom publikoval, dokonce v zahraničí; v antropologické obci měl nepochybný respekt. Soubory jeho dat o menarche byly úctyhodně rozsáhlé – mohu to posoudit jako statistik, kterého zval ke spolupráci.

Doktor Václav Hajn vládl i jinými talenty. Nápaditě kreslil; mám v archivu dlouhou řadu jeho novoročenek s typickou postavičkou panáčka Daktylíka. Ilustroval i některé mé knižčky veršů. Rozhodně patřil k lidem, o kterých platí, že „jestliže odejdou, s každým z nich mizí kus našeho světa; světa těch, kteří jsme ho znali a které svou přítomností obohacovali“.

Prof. S. Komenda

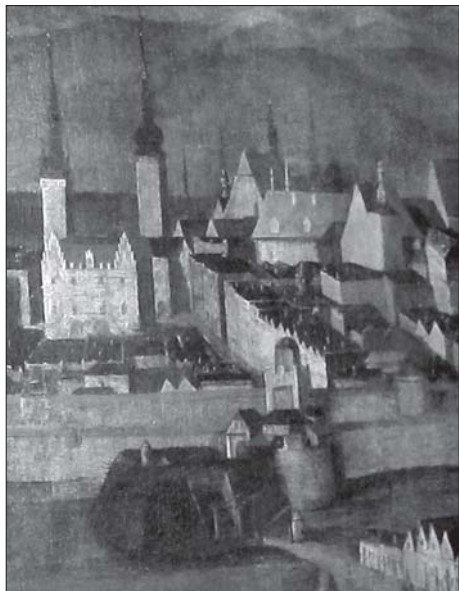
Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860

27. SATTENWOLFF Wenceslaus (Václav), S.J., Phil. Dr., Theol. Dr. (* 1624 Starovice u Hustopečí, uváděn též Slavkov – † 29. 12. 1691 Praha), rektor od 18. 12. 1674 do 16. 1. 1678

V excerptech osvětského sběratele memorabilií Jana Petra Cerroniho (1753–1826) k dějinám olomoucké univerzity se v souvislosti s jejím rektorem P. Václavem Sattenwolffem objevuje toliko následující informace: „Wenceslaus Sattenwolff Moravus Steurowicensis“. Rodičtém v pořadí 27. rektora olomoucké koleje a univerzity Tovaryšstva Ježíšova je tedy podle Cerroniho vinařská obec Starovice (něm. Groß Steurowitz), ležící asi 5 km východně od Hustopečí; poněvadž jsou starovické matrici dochovány až od roku 1785, nelze bohužel tento údaj ověřit. Starovice jako Sattenwolffovo místo narození a letopočet 1624 jako rok jeho příchodu na svět uvádějí v *Kapitolách z dějin olomoucké univerzity* (J. Navrátil a kol., Ostrava 1973). Naproti tomu Ivana Čornejová a Anna Fechtnerová v *Životopisném slovníku pražské univerzity, Filozofická a teologická fakulta 1654–1773* (Praha 1986) tvrdí, že se P. Václav Sattenwolff narodil mezi léty 1624 až 1626 ve Slavkově, shodně určuje datum a místo Sattenwolffova narození Anna Fechtnerová ve II. svazku své publikace *Rektoři kolejí Tovaryšstva Ježíšova v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (Praha 1993).

Spokojíme se tedy prozatím s konstatováním, že se P. Václav Sattenwolff narodil na jižní Moravě; jeho české křestní jméno a německé příjmení, jakož i skutečnost, že v letech 1662–1664 působil jako kazatel, zpovědník a preze německé kongregace (zbožného bratrstva) v kostele sv. Klimenta na Starém Městě Pražském, dovolují předpokládat, že byl schopen sloužit božím slovem etniku českému i německému. Nežli však přijal kněžské svěcení, vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, což se stalo 19. září 1647; v následujícím roce absolvoval brněnský řádový noviciát a poté pražskou filozofickou fakultu. Roku 1650 vyučoval v nejnižší třídě (nazývané rudimenta) gymnázia při domu jezuitských profesů u sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně, též byl pověřen úřadem vizitátora jezuitských kolejí. V letech 1653–1657 byl profesorem gramatikálních tříd jezuitského gymnázia při koleji u sv. Klimenta na Starém Městě Pražském a současně studoval na Teologické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity; z roku 1657 pochází jediný známý Sattenwolffův spis – *Theses ex universa theologia scholastica* (*Teze z univerzální scholastické teologie*). Následující údaj o působení P. Václava Sattenwolffa se týká až roku 1660, kdy v jezuitské koleji v Brně zastával úřad ministra (hospodářského správce koleje), byl rovněž činný jako kazatel a zpovědník.

O náplni let 1662–1664 v životě pátera Sattenwolffa jsme se již zmínili, dodejme jen, že 23. dubna 1662

▲ Výřez z olejomalby Antonína Martina Lublinského (1636–1690), příslušníka konventu augustiniánů-kanovníků U Všech Svatých v Olomouci (nyní objekt Domu armády na třídě 1. máje). V současné době je olejomalba, signovaná písmeny FAL (Fecit Antoninus Lublinsky – Zhotovil Antonín Lublinský), popř. PAL (Pater Antoninus Lublinsky) a v roce 1674, umístěna v zasedací síni rektorátu Univerzity Palackého (původně rektoriát rezidence probošta olomoucké kapituly; barokní přestavba této rezidence se uskutečnila kolem roku 1705). Na výřezu jsou zobrazeny následující objekty: vpravo dole stavení na olomouckém předměstí Střední Ulice, ve dvojitěm hradebním pásu Střední neboli Zelená brána s barbakanem, na bránu navazující Střední (nyní Pavelčákova) ulice, vlevo uprostřed olomoucká radnice s věží (též Nová brána), v pozadí za Novou věží věže kostelů sv. Petra (v místech nynějšího předního traktu Filozofické fakulty UP) a Panny Marie (též Matky boží) na Předhradí (v místech nynější knihovny města Olomouce), průčelní štít a střecha gotického jezuitského kostela Panny Marie (původně kostela minoritského), před tímto kostelem střecha jezuitské školní budovy, dále vpravo Starý konvikt a zcela vpravo před konviktem gotický kostel sv. Michala (barokně přestavěný v letech 1673–1699, nově vysvěcený roku 1707) s dodnes zachovalou hranolovou věží, nesoucí letopočet 1482

v olomouckém rektorském úřadě, P. Matyášem Zeidlerem a uchovaném v Moravském zemském archivu v Brně (fond E 28 – Jezuité Olomouc). Z událostí, jež rektor Sattenwolff (případně rektorem pověřený diarista) zaznamenal, zůstal v trvalé paměti požár Nové věže (jež do roku 1786 odděloval v Noziřské, nynější Denisově ulici olomoucké Předhradí od města), způsobený bleskem za jarní bouře kolem půlnoci z 23. na 24. dubna 1675. Vzhledem k tomu, že se jezuitská kolej, školní budova i konvikt nacházely v těsné blízkosti Nové věže, ocitly se ve velkém nebezpečí, ale, jak tvrdí diarista, díky protipožárním opatřením neshořel na střese koleje ani šindel a nikdo nebyl zraněn. V červenci následujícího roku byl tento požár vyobrazen na mědirytině zdobící tezi bakaláře filozofie Matyáše Schmidta z Brna, kterou vytiskl olomoucký tiskář Jan Josef Kylián. Z vyobrazení požáru, legendy mědirytiny a podrobného vylíčení požáru v relaci olomoucké městské rady moravskému podkomořímu

sožil v Praze čtvrté slavné sliby jezuitského profesora a byl tak disponován k zastávání vysokých řádových hodností. O důvěře, jaké se P. Václav Sattenwolff těšil u tehdejšího představeného české jezuitské provincie P. Daniela Krupského, svědčí skutečnost, že v roce

1665 působil ve Vídni jako misionář a vyslanec této provincie u dvora římskoněmeckého císaře Leopolda I. (nar. r. 1640, císařem v letech 1657–1705). Ještě téhož roku 1665, a to 23. října, byl P. Václav Sattenwolff postaven do čela koleje, gymnázia a semináře TJ v Jindřichově Hradci a vedle zastávání rektorského úřadu plnil povinnosti exhortátora a zpovědníka. Rektorské triennium v Jindřichově Hradci ukončil 22. listopadu 1668 a vrátil se, tentokrát na dvě a čtvrt léta, do Vídně, opět jako vyslanec české provincie TJ u císařského dvora.

Dnem 24. dubna 1672 byl P. Václav Sattenwolff povolán představeným české jezuitské provincie P. Simonem Schürerem do úřadu rektora koleje, gymnázia a noviciátu TJ v Brně, a když tento úřad dne 16. prosince 1674 opustil, již následujícího dne dorazil do Olomouce. Jeho promulgace rektorem koleje a univerzity TJ v Olomouci se konala nazítří, tj. 18. prosince 1674. Z tehdejších profesorů olomoucké univerzity vynikal zejména polský matematik P. Adam Adamandy Kočaňski (1631–1700); v Olomouci působil Kočaňski v letech 1673–1677, odtud odešel do Vratislavi a v roce 1680 se stal dvořním kaplanem, matematikem, hodinářem a bibliotekářem polského krále Jana III. Sobieského.

Rektorské diarium P. Václava Sattenwolffa je obsaženo ve svazku založeném jeho předchůdcem v olomouckém rektorském úřadě, P. Matyášem Zeidlerem a uchovaném v Moravském zemském archivu v Brně (fond E 28 – Jezuité Olomouc). Z událostí, jež rektor Sattenwolff (případně rektorem pověřený diarista) zaznamenal, zůstal v trvalé paměti požár Nové věže (jež do roku 1786 odděloval v Noziřské, nynější Denisově ulici olomoucké Předhradí od města), způsobený bleskem za jarní bouře kolem půlnoci z 23. na 24. dubna 1675. Vzhledem k tomu, že se jezuitská kolej, školní budova i konvikt nacházely v těsné blízkosti Nové věže, ocitly se ve velkém nebezpečí, ale, jak tvrdí diarista, díky protipožárním opatřením neshořel na střese koleje ani šindel a nikdo nebyl zraněn. V červenci následujícího roku byl tento požár vyobrazen na mědirytině zdobící tezi bakaláře filozofie Matyáše Schmidta z Brna, kterou vytiskl olomoucký tiskář Jan Josef Kylián. Z vyobrazení požáru, legendy mědirytiny a podrobného vylíčení požáru v relaci olomoucké městské rady moravskému podkomořímu

a v kronice bouzovského kantora Mikuláše Františka Kerneria plyne, že se špiče střechy Nové věže s knoflíkem a orlicí zřítily v důsledku požáru na střechu jezuitského konviktu (podrobnosti viz v publikaci Jiřího Fialy *Olomoucký pitaval*, Praha 1994). Vzhledem k tomu, že mědirytec zachytil z ptačího pohledu celé olomoucké Předhradí a v pozadí i značnou část města, představuje mědirytina na Schmidtově bakalářské tezi cenný ikonografický pramen pro rekonstrukci barokní Olomouce, podobně jako anonymní akvarelová veduta Olomouce datovaná rokem 1667 (reprodukována nejnověji v publikaci *Olomoucké veduty*, Olomouc 2005, č. 2) nebo olejomalba Antonína Martina Lublinského z roku 1674, zobrazující Olomouc z Tabulového vrchu a podle předpokladu Milana Tognera (*Antonín Martin Lublinský*, Olomouc 2004) zhotovená na objednávku zdejších jezuitů.

Že se s požáry mohla pojit i naděje na jistý profit, dokládá záznam v Sattenwolffově rektorském diariu z 22. února 1676. Toho dne odcestoval páter prokurátor olomoucké jezuitské koleje na kolejní statek v Rokytnici u Přerova a pak dále do Kroměříže, aby v kroměřížském dvoře skupil koně a hovězí dobytek – v uvedeném dvoře totiž shořely zásoby jadrného krmiva, sena i slámy, bez nichž by hospodářská zvířata nedožila jara, a tak bylo nutno je prodat, bezpochyby pod tlakem okolností laciněji nežli činní obyčejné ceny. O nárocích, ba nebezpečí plynoucích z úřadu kolejního prokurátora svědčí diaristův záznam z 1. června 1676, jenž sděluje, že páter prokurátor odcestoval do Rokytnice, aby tu se svým pomocníkem a zdejším farářem posoudil počinání sedláků z Dluhonic u Přerova, poddanych olomoucké kapituly. Dluhoničtí sedláci totiž pasli svůj dobytek na pozemcích, jež se staly v minulosti předmětem sporů a komisionálně byly přiznány sedláckům rokytnickým. Dluhoničtí se však odmítli verdiktu komise podřídit, dále vyháněli dobytek na sporné pastviny a bránili je před rokytníckými, jsouce vyzbrojeni sekerami, kosami, holemi, ba i „bombardami“ (patrně petardami). Když dluhoničtí selská hlídka uzřela přicházet oba duchovní s prokurátorovým pomocníkem, vypálila tři rány, aby je zastrašila, prokurátorova pomocníka zajala a propustila ho teprve následujícího dne. Spory mezi poddanými však zřejmě nenarušovaly konciliantní vztahy mezi jejich vrchnostmi, neboť o svátku sv. Ignáce z Loyoly, zakladatele Tovaryšstva Ježíšova, dne 31. července 1677 celebroul v jezuitském kostele opat premonstrátského konventu na Hradisku Alexius Worstius a ke slavnosti tabuli v jídelně jezuitské koleje usedli jako hosté vedle hradiského opata Worstia, představených jiných řádů a vojenského velitele města Olomouce též čtyři olomoučtí kanovníci.

Ani po ukončení olomouckého rektorátu dnem 16. ledna 1678 nezůstal P. Václav Sattenwolff bez významných řádových hodností. Od 2. února 1678 do 1. června 1679 řídil profesní dům TJ u sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně, tedy řádovou instituci, v níž před osmdesátiletými lety zahajoval svoji učitelskou činnost, a od tohoto data do 6. prosince 1682 stál jako provinciál v čele české jezuitské provincie. Můžeme soudit, že pro tento vrcholný úřad disponovalo pátera Sattenwolffa jak jeho trojí rektorské působení (v Jindřichově Hradci, Brně a Olomouci), tak jeho obezřetnost s poměry na císařském dvoře ve Vídni, kterou získal, když zde pobýval ve funkci vyslanec české provincie TJ. Když řádový generál P. Charles de Noyelle jmenoval následujícím českým provinciálem P. Bartoloměje Christelia, setrval P. Václav Sattenwolff po jeho boku jako jeho zpovědník a konzultor provincie. Třebože roku 1684 překročil šedesátku, tělesně i duševně zdraví mu zřejmě nechybělo, a tak mohl završit svou řádovou kariéru rektorským úřadem v jezuitské koleji u sv. Klimenta na Starém Městě Pražském, jenž vykonával od 6. ledna 1688 do svého skonu dne 28. prosince 1691. Nedlouho před svým úmrtím rozšířil rektor Satten-

Dokončení na str. 8

Literární poklady versus zoologie

Na Univerzitě Palackého, a to na filozofické fakultě, tvoří součást tamního studijního materiálu perly světové krásné literatury. Naproti tomu na přírodovědecké fakultě představují pracovní substrát mj. zvířátka. Následující povídání nebudí chápano jako mezifakultní konflikt, nýbrž jako malý příspěvek k tomu, jak zoolog čte klasiky...

Zoolog čte Ovidia

Můj od gymnaziálních let oblíbený Ovidius se ve svém díle misty zajímavým způsobem dotýká záležitostí týkajících se přírodních věd. Tak v úvodní kapitole sbírky „Proměny“ (Metamorphoses, překlad F. Stiebitz) čteme:

„Ať to byl kdokoli z bohů, jenž utřídil směsici hmoty:
roztáv ji tak a rozřátou spořádav do článků světa,
jal se pak nejprve sbalovat zem v tvar veliké koule,
aby tak se všech stran se jevila stejnou.“

Ejhle, představta Země ve tvaru koule! Ještě půl druhého tisíciletí po Ovidiovi byli za hlásání takového názoru kacíři upalováni! A jak že to na té zemi vypadá?

„...i země má patero pásů:
V prostředním z nich jest vedro, i nelze ho obývat lidem,
ve dvou vysoký sněh, dvě umístil v obojích středu,
smísil tu s chladem žár a dal jim teplotu mírnou.“

Takto Ovidius charakterizuje klimatické pásy Země. Ale napadá mne otázka: Jaké mohl mít básník povědomí o obou polárních krajích? Vždyť pobřeží Antarktidy na vlastní oči spatřil teprve Angličan John Biscoe roku 1831. A se znalostí Arktidy to v Ovidiově době nebylo o mnoho lepší. Prosim, to, že směrem k severu od slunné Itálie přibývá chladu, to poznal Ovidius v závěru života na vlastní kůži. Ale znalosti o jižních krajích? V jeho době už sice existoval řecký překlad zprávy kartáginského mořeplavce Hannóna (polovina 5. století př. n. l.) o plavbě podél afrického pobřeží, ale tehdy se plavci dostali jenom do Guinejského zálivu. Odkud tedy Ovidius věděl o „vysokém sněhu“ daleko na severu a na jihu? Nevím.

Představu o prvoplození neboli abiogenezi (generatio aequivoca), tedy o vznikaní organismů z neživé hmoty, nejčastěji z bahna nebo tlejících látek, nacházíme u Aristotela ve 4. století př. n. l., ale také ještě např. u Francouze Buffona ve století 18. Přitom již v 17. století Ital Francesco Redi a o sto let později jeho krajan Lazaro Spallanzani možnost abiogeneze popírají. Definitivně a moderními prostředky ji vyvrátil teprve Louis Pasteur v 19. století.

U Ovidia se s otázkou abiogeneze setkáme na několika místech jeho Proměn:

„Ostatní živé tvorstvo zem od sebe zrodila sama,
různé mu dávajíc tvary, když vláhu, jež zůstala v půdě,
rozehřál sluneční žár, a bahno a močály vlhké
zbobtnaly účinkem tepla, a plodné zárodky všeho,
kojené živnou prstí jak v úkrytu matčina lůna,
vzrostly a prodlením času pak přijaly nějakou tvářnost.“

Neboť všude, kde teplo a vlhko se úměrně mísí,
vzniká život, a z těch dvou počátků rodí se všechno.“

...vše, co zetélo prodlením času
anebo vlhkým teplem, se v drobná zvířátka mění.“

Bahno zárodky chová, z nichž rodí se zelené žaby.“

A tak zoolog tmoucí nad současným úbytkem obojživelníků v naší přírodě touží: Kéž máme více bahna!
Text a foto doc. E. Opatrný, Katedra zoologie a antropologie PrF UP

▲ Bronzový Ovidius teskní nad svým vyhnanstvím v Tomis (dnešní Constanta)

Termín ukončení 12. ročníku veřejné literární soutěže pro studenty UP se blíží

Podmínky soutěže: Předložit v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou ročníkem, studovaným oborem a domácí adresou. (Stranou se míní strojopis [počítačový text] o 30 řádcích a 65 úhzech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je 31. březen 2006.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny, a to 1. cena – 2 000 Kč, 2. cena – 1 500 Kč, 3. cena – 1 000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvoují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka UP. Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2006 a zveřejněny v Žurnále UP. Autoři vítězných prací se zúčastní hodnotícího semináře.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektorky UP, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc; obálku označte heslem „Literární soutěž“.

Rektoři olomoucké univerzity...

wolff statky klementínské koleje zakoupením panství Dobronice a Bechyně včetně mohutného rožmberského hradu Dobronic na ostrohu nad řekou Lužnicí. Hrad, založený na počátku 14. století, je nyní zřícenina, jezuitům však mohl ještě posloužit jako řádová rezidence, a to až do roku 1727, kdy byla v Opařanech postavena nová rezidenční budova. Po dvojí volební

období stál P. Václav Sattenwolff jako „rector magnificus“ v čele Karlo-Ferdinandovy univerzity, a to od 12. ledna 1689 do 25. ledna 1690 a od 28. dubna 1691 do 28. prosince téhož roku, kdy, jak již bylo uvedeno, vydechl naposledy.

(Pokračování příště)

Dokončení ze str. 7

Prof. J. Fiala, CSc.

25. BŘEZNA

7. *Vejdovského olomoucký vědecký den*. Právnická fakulta UP, velká posluchárna, od 8.30 hod.

27. BŘEZNA

Origami na přání. Japonské jaro. FF UP, Velká učebna, 19 hod.

Radůza. U-klub, 20 hod.

M. Sherman: Když tančila. UC UP, Divadelní sál, 20 hod.

28. BŘEZNA

Přebor Univerzity Palackého ve šplhu na laně. Veřejný závod. FTK UP, Hynaisova 9, tělocvična č. 1.

Doc. R. Halaš, Ph.D., Mgr. L. Plojhar (PrF UP): WMV – algebrý. Seminář z univerzální algebrý a uspořádaných množin. PrF UP, Tomkova 40, posluchárna č. 301, od 13 hod.

Prof. S. Bodine (Univ. of Puget Sound Tacoma, USA): On the asymptotic integration of linear differential and difference systems. Seminář z diferenciálních rovnic. PrF UP, Tomkova č. 40, posluchárna č. 202, od 13.30 hod.

Molière: Don Juan. Projekce videozáznamu z inscenace Divadla na zábradlí Praha, 1989, režie J. Grossman. UC UP, Filmový sál, 16.45 hod.

Dominikánská republika. Beseda s P. Vrčalovou o Fairtradu v Dominikánské republice. UC UP, Filmový sál, 19 hod.

Diplomový klavírní koncert Víta Krejčířika. UC UP, Kaple Božího Těla, 18 hod.

Dance Dance Revolution. Japonské jaro. FF UP, Velká učebna, 19 hod.

29. BŘEZNA

Regionální přednáškové odpoledne 3x0. Pořádá ORL klinika FN Olomouc a LF UP. Teoretické ústavy LF UP, Velká posluchárna.

Nobody knows (Režie H. Koreeda, 2004). Japonské jaro. FF UP, Velká učebna, 19 hod.

Mňága a Žďorp. U-klub, 20 hod.

Nepravý muž. Režie A. Hitchcock, 1956. UC UP, Filmový sál, 20 hod.

29.–31. BŘEZNA

Postgraduální kurzy v chirurgii. Postgraduální kurz v mininvasivní chirurgii, novinky a aktuální problémy. Fakultní nemocnice Olomouc.

30. BŘEZNA

Základy moderní diagnostiky a léčby diabetu, Ošetřovatelská péče a edukace pacienta. Kurz 3. Ústav teorie a praxe ošetřovatelství, Olomouc.

Mgr. A. Mráček, Ph.D. (Ústav fyziky a materiálového inženýrství, Univerzita T. Bati, Zlín): *Preparation of ZnO nanoparticles and clusters size effects in ZnO semiconductors*. Odborný seminář. PrF UP, tř. Svobody 26, učebna F8, 13.30 hod.

31. BŘEZNA

IX. olomoucká dermatologická konference. UC UP, Univerzitní 3, Olomouc.

„*Tak to učím já...*“. Seminář pro učitele I. stupně základních škol. FTK UP, Hynaisova ul. Tělocvična T2, od 9.30 hod.

-red-